

A szomódi példa

Megyénkben négy helyen zajlottak kísérletek az utóbbi években a komplex művelődési intézményhálózat kiépítésére. Szomódon kívül Bakonyszombat-helyen, Banán és — Esztergomban (ez utóbbi helyen persze nem az egész városra kiterjedően, hanem csak a művelődési központ és a szomszédiskola együttműködésében). A példa ebből a szempontból tehát némileg önkényes — ám arra voltunk kíváncsiak, hogy az oktatási és művelődési intézmények együttműködése — olyan város környéki — és igenesak másközeli — településen, mint Szomód, hogyan hozta meg gyümölcsét 1978. óta.

Előjáróban

Azt sem hallgatjuk el, hogy a tavasz folyamán a megyénkben folytatott minisztériumi vizsgálat erre a kísérletre is kiterjedt. S hogy hasznosnak ítélték, jó tapasztalatokat szereztek, azt bizonyítja: ez év júliusától mindenütt támogatja a minisztérium az ilyen irányú törekvéseket.

Községünkben — mondja Ferpász József, — a komplex intézmény igazgatója — kialakultak a közoktatási és közművelődési intézmények együttműködésének bizonyos formái és keretei. Vonatkozik ez az óvodára, az iskolára éppúgy, mint a művelődési házra, a könyvtárra. Korábban, s ez nyilván nem csupán nálunk volt így, a programokban egymásra szervezések, átfedések voltak. A vezetők sokszor magukra hagyva igyekeztek megoldani nem éppen könnyű feladataikat. Az együttműködés folyamatában aztán olyan tartalmi integrálódási folyamat indult meg, ami megkövetelte és feltételezte az erőteljesebb szervezetszét.

A módszer lényeges eleme: szervezetileg, igazgatás tekintetében egyesítették az említett intézményeket, s a községhez tartozó Dunaszentmiklóst is. Ezt az egész intézményt nevezik komplex intézménynek, amelynek élén igazgató áll. Az igazgatói tanács tagjai: a közművelődési igazgatóhelyettes és az iskola igazgatóhelyettese. Az előbbi irányítja a művelődési házat, a könyvtár munkáját, s hozzá tartozik a dunaszentmiklósi népművelési ügyvezető tevékenységének ellenőrzése, segítése is. A másik igazgatóhelyettes felügyelete alatt áll az iskola, az óvoda, a napközi. Természetesen a művelődési ház, a könyvtár és az óvodának közvetlen vezetője is van.

Emellett társadalmi vezetőség, néhány munkabizottság segíti a munkát. E vezetőség tevékenységébe bevonták a KISZ-titkárát, az MHSZ, a sportkör, a népfőnt, a tsz képviselőjét éppúgy, mint a szülői munkaközösség elnökét, vagy az öregek napközijének vezetőjét (a felsorolás tehát nem teljes.)

Ismét csak kiragadott példákkal szeretnénk érzékelteni, hogyan tekintik át — mert így valóban áttekinthetővé vált — az oktatási és a közművelődési helyzetét. Az iskolában egy műszakban folyik a tanítás. A felső tagozatosok szaktantermeiben tanulnak. E szaktantermek ugyanakkor alkalmasak arra is, hogy itt a felnőtteknek tanfolyamokat, előadásokat tarthassanak. A napközi otthon ebédlőjében sem csupán úttörőfoglalko-

zásokat rendeznek, itt működtetik a felnőttek „Földzske, de okosan” és az „Ügyeskezők” elnevezésű tanfolyamait. A művelődési házban lehetőség van a mozielőadások megtartására. Az előtérben meg például az asztalitenisz szakosztály tartja edzéseit. Egymást segítik ki tehát a különböző intézmények. Nem véletlen tehát, hogy az általános iskolások a múlt tanévben tizenhat féléle tanfolyamon, foglalkozáson vehettek részt (zeneoktatás — önköltséges alapon, rádiós szakör, eszperantó kör, elsősegélynyújtó tanfolyam — ezeket társadalmi munkában vezetik szakemberek; fotó, modellező, gépjárműbarátkör, s így tovább). Ifjúsági klub, kismamák klubja, szülők iskolája, előadássorozat, kertbarátkör, nyúltenyésztő szakcsoport, szabás-folytatás tanfolyam... s itt is folytatnánk, mi mindent szerveztek a fiataloknak és a felnőtt korosztálynak. Dunaszentmiklós is volt szabás-varrási tanfolyam, kertbarátkör, működik német nemzetiségi társalgási klub és pávakör...

Mint az igazgató elmondta: jó kapcsolataik vannak a tatabányai városi könyvtárral, a megyei művelődési központtal, a múzeummal, másokkal. Az üzemek is segítenek nekik szükség esetén, így a Hütőtechnika Ipari Szövetkezet, a tatabányai egyik szocialista brigádja.

— A legfontosabb tapasztalatunk az utóbbi években — mondja a komplex intézmény vezetője —, hogy a közművelődési dolgozói közül ma már egy sincs magára hagyva. Az összefogás megteremtette gyümölcsét. Nem véletlen tehát, hogy nőtt a községben a rendezvények száma, a látogatottság, noha egyáltalán nem vagyunk rendezvénycentrikusak. Azt viszont valamennyien, akik ebben a tevékenységben részt veszünk, kötelességünknek érezzük, hogy a társadalmi igényekhez éppúgy igazodjunk, mint a helyi sajátosságokhoz, már a szervezésnél figyelembe kell venni az életkort, s ehhez kapcsolódva a munkakörülményeket. Munkánkat mindezekhez hozzá kell igazítani.

Ez az igazodás

persze társul az ösztönzéssel, a kezdeményezéssel, a művelődési iránti igény, érzékenység kialakításával. Ezért is érdekes nézetem szerint másutt is lépéseket tenni a komplex intézmény megszervezésére. A szakembergárdának persze még ilyen koncentrált erőfeszítés mellett is nélkülözhetetlen, hogy segíteni akaró és tudó, jó szándékú „külsősök” álljanak mellénk...

Jenkel János

Madridi mozaik — I.

A szurkoló és a mérkőzés

Azért utaztunk el Madridba, hogy szurkoljunk a Tatabányai Bányász labdarúgó-csapatának, az UEFA-mérkőzés visszavágóján. Az eredmény ismert, a 2:1-es előny végül is kevés volt, a Real Madrid 1:0-ra győzött otthon és továbbjutott. Ami érdekes, és ami az MTI híradásából kiderült, ez a háttér, a kulisszák mögött történtek, ami Madridból szemlélve nem is zajlott annyira a „kulisszák mögött”.

Talán szarancs, ha a szurkoló lélektanából indulok ki. A tatabányai és madridi szur-

lívá bennünket, felhívta a figyelmem egy momentumra: a spanyol tv-közvetítésben premier-planban láthatta ország-világ, amint a Real Madrid menedzsere kétszer jelentősen megemelte a szivarját, az UEFA-előrelőrel szembe. Egy-egy ilyen szivar-emelés nála tizezer dollárt jelent. Ha úgy tessék, fogjuk fel „kocsmapletykának”, de...

És most visszatérhetünk a mérkőzésre, mert arról részletes krónika nem jelent meg. Az ötödik percben Szabó elrobogott, a spanyol 16-oson belül felvágta, erre tovább,

Jellegzetes pillanatkép. A bíró — a „cédulájával”

kolóéból. Tatabányáról az IBUSZ szervezésében nyolcvan utaztunk Madridba. Repülővel tettük meg az utat és odafelé még bizakodtunk. A döntetlenre jónak tartottuk a csapatot, különösebb vérmes remények nélkül — hozzátevé, ha a helyieknek kijön a játék, egy szót se szólhatunk, ha három-négy góllal győznek. Nem is szoltunk volna... Csak hát az ír P. Mulhall minden képzelet felülmúlt...

A mérkőzés közvetlen krónikája előtt egy kis kitérő. Érkezésünk napján elmentem a csapat szálláshelyére, a Hotel Luz Palacioba. Ragyogó, ötsillagos szálloda. Szabó Gyuri képeket vásárolt, a többiek fent a szobában, vagy a közelben sétáltak. Gyuri még mindig tartotta magát itthoni véleményéhez. Este fel tartanak a csapat edzésre indult a Santiago Bernabeu Stadionba: a pályára lépés előtt megmutatták a fiúknak a Real műzeumát. Magy ötven méter hosszú helyiséget képzelt csupa vitrin a padlótól a plafonig, és minden vitrin zsúfolva serlegekkel, szobrokkal, díjakkal. Két szakosztály nyerte ezeket, a labdarúgó és a kosárlabda. Csak annyit működtetnek, de ezek is nyereségesek teszik az üzletet. Mert ez is világossá vált az első pillanatokban: Madridban — és a nyugati világban —, a játék, akár foci, akár jégkorong és bármilyen más —, befektetés. A kimerkedőbb trófeák: 6 Európa- és egy Világ Kupa a focisoknak, 5 a kosarasoknak. A TBSC serlege, salgótarjáni kézi csiszolású mérer a 3428-as sorszám alatt látható. (A tatabányai mérkőzésen kapta a Real.)

Ezt a műzeumot megmutatták az ír Mulhallnak is. Es csak a mérkőzés másnapján értettük meg, miért történt minden úgy, ahogyan a bíró akarta.

A kiskocsmában, ahova naponta többször betértünk egy pohárka sörre, a vendéglős, barátságosan companeronak (elvtársnak), szó-

mintha mi sem történt volna. Fejes szabályos szerelese piros lapot váltott ki a játékvezetőből, igaz előtte volt taktikai szabálytalansága is, de kimondott szándékos belemene nem. A második tatabányai kiállításánál az oldalbíró kihívta Mulhallt és csak ennyit mondott: „A két kilences” mondott valamit...” Előtte Kovácsot Stielike rugdalta, a Bányász játékos is törlesztett, de Stielike elfutott a helyszínről, és mivel a statisztika nem stimmelt volna, kis gondolkodás után a bíró a hozzá legközelebb álló spanyolt is leküldte a pályáról.

Szóval a mérkőzés után a spanyol szurkolók odamentek a maroknyi vendégsereghez és kézfogással fejezték ki együttérzésüket, gratuláltak a Bányásznak a helytállásért. A másnapi lapok is egyértelműen foglaltak állást, hangsúlyozva, hogy ezúttal a Real könnyen legyőzhető, gyenge ellenfél volt, egy kicsit harcosabb felfogással a Bányász továbbjuthatott volna.

A minimális vereség és a minősíthetetlen bírói működés végül is a Tatabánya presztízsét növelte. Ha nem tudnám, hogy van, most javasolnám, legyen: pszichológus a csapat mellett. Mert Madridban nem volt ott és felettébb hiányzott. Hiába mondták a fiúk, hogy nem félnek a farkastól, a pályán nem ezt mutatták. Hősiesen küzdöttek, ragyogó volt a védelem, de egyszerűen lemondtak arról, hogy támadjanak. Az pedig a nemzeti rutin hiánya, hogy „felvették a kesztyűt”, a Real hatalmas faultjait „láthatóan” viszonozták, a végén Csapó azért kapott sárga lapot, mert szabadrúgáshoz nem letette a lábát, hanem a szokásához híven, pörgetve dobta maga elé.

A továbbiakban arról számolnék be, mi mindent láttunk a négy napos út során Madridban.

(Folytatjuk)

Wér Vilmos

Kilátás — Bábólnáról

— Irjatok arról, amit itt tapasztaltatok Bábólnán — mondotta „vásárlatógató” kollégái csoportjának búcsúszókat a Magyar Újságírók Szövetsége mezőgazdasági szakosztályának elnöke. Javaslatát indokolva kifejtette, hogy a rendezők — a bábólnai kombinát, az IKR és a BCR — szakemberei a tudomány és a technika forradalomnak a termelésben megtestesült gyakorlatából egy-egy módszert vetítettek a vendégek elé.

A bábólnai bemutató panorámájában helyet kapott például a gépesített erdőgazdálkodás — a föld megmunkálásától, az ültetésen át a fa kitermeléséig. A genetikai módszerek sejtetni engedték, hogy az állattenyésztés teljesen új utakra lép. A vegyészettel összekapcsolódó biológiával a takarmányozásnak még kitaposatlan, ám sugárutakat ígérő ösvényeire irányult a figyelem.

A bábólnai kilátás számottevő mércéi voltak a részt vett világcégek. Emeljük közülük a mezőgazdasági gépeket gyártó NDK-beli Fortschritt-et, vagy egy másik gépet, vagy egy másik gépetgyártót a francia Heston-t, a növényvédőszerkelet is foglalkoztatott NSZK-beli közismert Bayer AG-t, a vetőmagmésítő és forgalmazó USA-beli Pioneer céget. Magyarországi illetve európai vezetői képviselők megbizottjai persze üzletkötés reményében mutatták be gyártmányait, illetve azok ismertetőit a Bábólnai napokban. Beszélünk velük „standiaikról” külön-külön. Lényegében ugyanazt mondták. Hivatkoztak a folyamatos üzletkötés biztosítására, arra, hogy a vevők csak oda fordulnak bizalommal, ahol a legjobbat kapják. S itt Bábólnán szerzettek szellemi tőkét az újból, az újabbat teremtő szakemberektől. Pótolhatatlan és nélkülözhetetlen tapasztalatok a Bábólnai napok bemutatásához.

Az övések, ha csupán büszkének vagyunk a bábólnai kiállításra és az ott feltárlható panorámára. Igazi akkor lesz az elismerés, ha a módszer tartalmát elültetjük, kivirágoztatjuk minden szakmában... Berde Mihály

„Felirások egyedül csak Magyar Nyelven készüllyenek”

Felolvasó-ülés a Komárom megyei Levéltárban

Nemcsak a Komárom megyei levéltári napok előadás-sorozata, hanem két fontos történelmi évforduló is apropót szolgáltatott Esztergomban, hogy a Balassa Bálint Társaság és a megyei levéltár felolvasó-ülést rendezzen, amelynek témája „A polgári fejlődés Esztergombán” volt.

Az egyik ilyen emlékezőes dátum amelyre tudósításunk címében is utalunk az, hogy 150 éve az Esztergom vármegyei közgyűlés levelet intézett a Tudományos Akadémiához, amelyben a magyar nyelv hathatósabb támogatását kérte. Fontosabb az is parban használatos német műszavak helyett magyar megfelelőket kell alkotni, ennek érdekében az Akadémia írjon ki pályázatot. A másik emlékeztető,

hogy 120 éve az 1860-as „oktatói diplomát” követő politikai válságban (különösen Széchenyi és Teleki öngyilkossága után) az országban, így Esztergomban is sajátos politikai-gazdasági körülmények közt kezdődött el az iparosítás.

A hétfő délután tartott felolvasó-ülés első előadását Juhász-Nagy Zsuzsanna „Az esztergomi iparosok és kereskedők a 18. század végén” címmel tartotta. Pifkó Péter „Esztergom vármegye törekvései a magyar nyelv ügyében” majd Hegedűs Raymund „Reformkori gondolatok az esztergomi Urániában” témáról szölt. Az „Uránia”, rangos évkönyv volt, a kor nagy tudósaírtak bele tanulmányo-

kat. A két dolgozat elhangzása után Szállási Árpád „Esztergomi orvosok a 19. században” címmel foglalta össze kutatásai eredményeit. Esztergomban az adott korban több neves orvos dolgozott. Így Kármenszky István, aki az első magyar nyelvű orvostudori értekezést írta és Kudelkó József munkásságát ismertette az előadó. Végezetül Ortutay András „Esztergom város 1860/61-ben” címmel tartott előadást.

Mind a város, mind a megye számára fontos politikailag érzékeny kort dolgozott föl az esztergomi felolvasó ülés. Mivárosra a hathatósabb iparosílvén események készítették a tásra, mik befolyásolták, hogy a már korábban is meglévő iparos és kereskedő réteg pol-

gárosodott. Kitértek arra is, hogy 1848. előtt Besze János, a szabadságharc későbbi legendás esztergomi vezéralakja miként befolyásolta az eseményeket, majd miként élt tovább 1849. után Esztergomban a passzív ellenállás. A felolvasók foglalkoztak azazal is, hogy a polgári gondolkodás miképpen jelent meg a megyében.

A felolvasó-üléssel egyidőben a levéltár alkalmi kiállításban rendezett a 18. század végének polgári gondolkodását mutató dokumentumokból, amelyek elemei később átmenetek a hivatalos állásfoglalásokba is. A kiállítás az adott korhoz kötődött, illusztrálva a felolvasó ülésen elhangzottakat.

— csöfnöki —